

**81. Kuti Jenő nagykövet jelentése az utcanevek átkereszteléséről.¹ Bukarest, 1964.
április 27.**

Szigorúan titkos!

258/szig.titk.

Az elmúlt év őszén kezdték meg a Román Népköztársaságban azon elgondolás széleskörű megvalósítását, amely a közintézmények, utcák, stb. nevének megváltozásával megszünteti az RMP vonalvezetésével nem egybevágó ilyen utalásokat. Elsőnek a moziknál került sor nagyarányú névváltoztatására; lényegileg valamennyi, személyről elnevezett mozi nevét megváltoztatták. Így a korábban Magheru-ról, Elena Pavel-ról, Dózsa Györgyről (Gh. Doja) G. Coşbuc-ról, Olga Banic-ról, Aurel Vlaicu-ról, I. C. Frimu-ról, Maxim Gorkij-ról, A. Popov-ról, stb. elnevezett mozik új neve Carpați, Festival, Modern, Excelsior, Central, Lumina, stb. lett.

Ezt követően – az 1964. január-februári tartományi pártkonferenciák után – megkezdődött az utcanevek nagyobb arányú megváltoztatása. A hivatalos intenció szerint csupán olyan személyekről való utca-elnevezés meghagyása indokolható, aki az adott helységben született, vagy élt. Ilyen indoklással változtatták meg pl. Kolozsvárott a Jókai utcát strada Napoca-vá; a korábbi Kossuth Lajos utcát viszont Leninről nevezték el. Megváltoztatták ugyanitt a Petőfi-ről, Aranyról, Apáczai Csere Jánosról, stb. elnevezett utcák nevét. A Gabriel Péri utcából strada Constanța lett. Nagyváradon átkeresztelték a Puskin, Gorkij utcát, a József Attila utcát, stb. a Kossuth Lajos utca neve eddig változatlan maradt. Marosvásárhelyt is átkereszteltek egy sor utcát; a magyar nevek mellett pl. megszüntettek olyan elnevezéseket is, mint Haia Lifşic, Olga Bancic, Beethoven, Gabriel Péri, stb. – Néhány bukaresti utca nevét is megváltoztatták, így pl. átkeresztelték a Vörös Hadsereg utcát, az új neve Vasile Lascăr. Ugyancsak átkeresztelték a marosvásárhelyi Bethlen kollégiumot is.

A névváltozásokról a sajtó nem tesz említést.

Értesüléseink szerint igen szigorúan és következetesen hajtják végre a nemzetiség-lakta vidékeken az ú. n. „nemzetiségi arányszám” betartására vonatkozó rendelkezéseket. Eszerint lakaskiutalásoknál, új munkaerők felvételénél, prémiumosztásnál, stb. be kell tartani a 90-10-es arányt (90% román, 10% egyéb nemzetiségű). A kolozsvári cipő- és bőrgyárból származó információk szerint ez szinte a numerus nullus gyakorlati bevezetését jelenti, mert általában nem mernek az emberek kisebbségeket felvételre ajánlani.

Folyamatosan eltávolítják az erdélyi városokban a magyarmelvű utcanév táblákat. Tudomásom van arról, hogy egy kolozsvári, strada Fierului-i, magántulajdonban lévő házról a néptanács távolította el a „Vas utca” szövegű régi táblát (miután a tulajdonos ezt elmulasztotta) és 500 lejes számlát nyújtott be neki a levételért. (Az ilyen táblalevételek egyébként éjszaka történnek.)

Az ideológiai oktatás a nemzetiségi vidékeken is kizárólagosan román nyelven folyik, ami sokhelyütt teljesen formálissá teszi a foglalkozásokat, miután a hallgatók egy része legutóbb, hogy a kolozsvári magyar opera fennállásának 15. évfordulója alkalmából egyáltalán nem, vagy alig ért románul. Egy kolozsvári színházi rendező mondta el rendezett ünnepi társulati ülésen kb. 20 felszólalás hangzott el, valamennyi román nyelven.

*Kuti Jenő
nagykövet*

*MOL, az MSZMP KB Külügyi Osztálya iratai, 288. fond, 32/1964/27. ő. e., 003408. sz.,
másolat.*

¹ A jelentést megkapta Nemes Dezső és Puja Frigyes.

